

Svítilna jako světelné objekty (část 1)

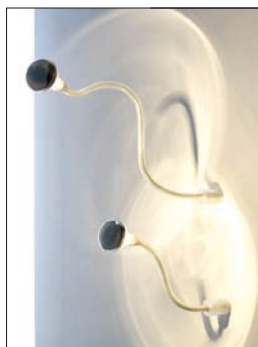
Ing. arch. Luboš Sekal, A. A. L. S. – ateliér architektury

V minulém příspěvku – první části článku o stolních svítilnách, jsem avizoval, že druhá část bude zaměřena na stolní svítilny jakožto světelné objekty. Protože ale svítilny mají často více mutací, jednotlivé typy svítilen se vzájemně doplňují (např. stolní a stojanová svítilna), pojal jsem text širěji. Místo avizované druhé části zaměřené výhradně na stolní svítilny se proto ve dvou následujících příspěvcích budu věnovat svítilnám – světelným objektům obecněji.

Obr. 1. Foscarini – Bubble Table, design Valerio Bortin, 2000, průměr 50 cm, výška 51 cm, 6x 40W žárovka, polykarbonát, cena 17 512 Kč bez DPH

V předcházejících textech zabývajících se konkrétními typologickými druhy (stojanová, závěsná, stolní apod.) jsem vždy kladl důraz na soulad technického a výtvarného řešení. Úspornost světelných zdrojů, barva světla, optika svítilen, možnost stmívání, směřování světelného toku – to byly atributy, které při posuzování svítilen hrály když ne dominantní, tedy velmi výraznou roli. U svítilen – světelných objektů – je situace poněkud jiná.

Obr. 2. ANTA – Luciola, design Rudolf Schmutz, délka 75 cm, žárovka 40 W, flexibilní kovová hadice potažená průsvitným plastem, cena včetně DPH od 5 140 Kč

Světelné objekty mohou být taková svítilna, která jsou ze světelného hlediska zbytečná. Neposkytují celoplošné osvětlení, nelze je obvykle používat jako pracovní

Obr. 3, 4. Kartell – Take, design Ferruccio Laviani, výška 30 cm, žárovka 40 W, polykarbonát, devět barevných verzí, cena včetně DPH 2 090 Kč

svítilna. Poskytují spíše estetický zážitek, jsou objektem, který na sebe soustřeďuje pozornost. Proto by bylo možné soudit, že jde, minimálně ze světelnotechnického hlediska, o svítilna nadbytečná. Ale i tato svítilna mají své opodstatnění, dokonce naopak – mohou být onou „třešničkou na dortu“. Obvyklá je kombinace s jiným – hlavním – osvětlením. Ideální je vzájemně skloubit dominující výtvarnou stránku se světelnou.

V dřívějších dobách se lidé obklopovali, vedle zcela utilitárních předmětů, estetickými předměty. Věcmi, které jim vytvářely příjemnější prostředí, které nebyly jen funkční v pravém slova smyslu, ale které byly libé jen na pohled – obrázky, keramika, sklo, květiny atd. Proč by tedy nyní nemohlo být tímto objektem příjem-

ným na pohled svítilno (obr.1)? Navíc jde o předmět, který může být příjemný jak ve své základní, nesvítilící podobě, tak jako svítilící objekt. V případě dekorativ-

Obr. 5. ANTA – Spoon, design Ostwald und Nolting, délka 230 nebo 420 mm, halopin OSRAM 60 W, porcelán, cena od 5 498 Kč včetně DPH

ních světelných objektů je tedy zřejmé, že osvětlovací funkce není dominantní. Ale ani ta nemusí být zcela vyloučena.

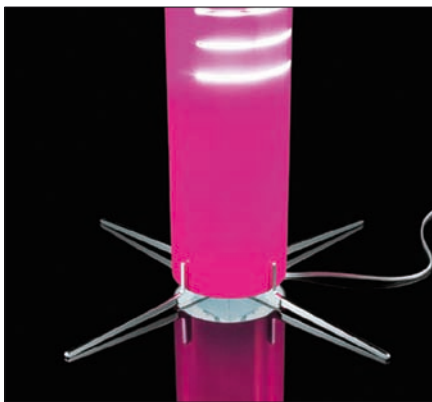
Mám-li přece jen přiřadit určitou funkci, tedy vedle dekorativní funkce (ve smyslu dekorativní – náladové osvětlení), mohou být tato svítilna využívána jako doplňkové osvětlení místností, chodeb, popř. mohou zcela nahradit jiný typ osvětlení. Například namísto podhledových lokálních žárovkových bodů nebo nástěnných svítilen lze použít svítilící objekty postavené na nábytku a určené k přisvětlení, resp. cel-

Obr. 6. Kundaalini – Drop, design Future Systems, 2006, délka 22 cm, žárovka 60 W, sklo, 4 927 Kč bez DPH

Obr. 7. Kundaalini – Gherkin, design Norman Foster, 2005, výška 32 cm, 63 cm, 120 cm, žárovka 60, 100, 150 W se stmívači, sklo, cena od 7 074 Kč bez DPH

Obr. 8, 9. Kundalini – Sama, design Gregorio Spini, 2003, výška stolního provedení 40, 60 cm, žárovka 50 W (výška stojanového provedení 200 cm, max. 150 W), plexisklo, cena 5 584 Kč (14 288 Kč) bez DPH

kovému podružnému osvětlení prostoru. Uvedená svítidla mohou tedy být tam, kde postačují nízké hladiny osvětlení (např. komunikační prostory) – obr. 2. Uplatní se především v interiérech s požadavkem na nízkou hladinu osvětlení pro vytvoření určité atmosféry – nálady. Vhodně zvolené

Obr. 11. Kartell – Easy, design Ferruccio Laviani, výška 33 cm, závěs 190 cm, 40W žárovka, polykarbonát, sedm barevných verzí, 2675 Kč včetně DPH

Obr. 10. Herman – Miller Leaf, design Yves Béhar (ateliér Fuseproject), výška při sklopeném rameni 51 cm, maximální výška 93 cm, 20 LED asi 9 W, hliník, 13 982Kč bez DPH

Obr. 12. Inside Gilda

typ svítidel je možné přiřadit ke sledování televizní obrazovky –lepší se tak světelná pohoda snížením jasů okolních ploch a předmětů (v tomto případě nemůže být vlastní svítidlo v zorném poli očí člověka). Podobně lze zlepšit světelné poměry prostoru při dalších lokálních činnostech – při čtení u malého svítidla pouze pro čtení, při poslechu hudby apod. Přítmí restaurace je rovněž ideálním místem pro navození atmosféry prostřednictvím svítícího barevného objektu (obr. 3, obr. 4).

Hranice mezi jednotlivými typy svítidel nejsou přesně určeny: na jejich pomezí mohou být svítidla, jejichž funkce je jednoznačně dána (nástěnné svítidlo versus světelný objekt – obr. 5.), přičemž zároveň

výtvarná stránka je nepopiratelná (obr. 6 až obr. 9). Jindy poněkud více převládá funkční stránka (obr. 10).

Zůstaneme-li u odlišností od ostatních typologických skupin svítidel, u světelných objektů je při jejich posuzování nejdůležitější design (estetická stránka). Neznamená to, že u jiných svítidel člověka vzhled nezajímá. Jsou ale interiéry, kde svítidlo je potlačeno až skryto a uživatel vnímá pouze osvětlený prostor. U dekorativních světelných objektů se bedlivě posuzuje použití a zpracování materiálů, včetně barvy. Posuzuje se barva svítidla ve zhasnutém stavu, zejména ale po rozsvícení, neboť barva stínidla dává charakter světlu, a tím i osvětlovanému prostředí. Výběr světelných objektů zá-

Obr. 13. Fabbian – Totem, základní velikost 120 × 120 × výška 370 cm, zářivky T5 80 W, cena podle konkrétního provedení

visí, více než u jiných svítidel, především na individuálním subjektivním pocitu.

Při vybavování interiéru lze u představovaných svítidel jít metodou kontrastu, kdy je do lapidárního prostoru vložen výrazný prvek dominující tvarem, velikostí, barvou a provedením (obr. 11, obr. 12). V opačném případě, kdy architektonizovaný prostor je dotvářen v jednotném duchu, podporuje svítidlo (světelný objekt) jeho jednotný ráz (obr. 13), a je tak integrovanou součástí interiéru.

Dalším tvarově výrazným svítidlům – světelným objektům, se bude věnovat pokračování v následujícím čísle časopisu.

☒